

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LĂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Nr.16352/3216/III-5/2017
16376/3218/III-5/2017

Către,

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

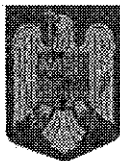
În temeiul art.471 din Codul de procedură penală, vă sesizăm cu

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

vizând instanța competentă să soluționeze cererile formulate de condamnați în timpul executării pedepsei în situația în care, la momentul formulării acestora, persoana condamnată se află tranzitoriu, în alt loc de deținere decât cel stabilit pentru executarea pedepsei, conform art.11 alin.5 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Examenul jurisprudenței actuale existente în materie evidențiază două orientări, relevând caracterul neunitar al acesteia.

I. Într-o orientare, s-a considerat că instanța competentă să soluționeze cererea formulată în etapa executării pedepsei de persoana condamnată aflată în stare de deținere este instanța în a cărei circumscripție se află locul de deținere stabilit de Administrația Națională a Penitenciarelor,

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LĂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

conform art.11 alin.5 din Legea nr.254/2013¹ și nu instanța în circumscripția căreia se află penitenciarul unde a fost transferat temporar condamnatul, la momentul formulării cererii, pentru „afaceri judiciare” sau tratarea unor probleme de sănătate (Anexa nr.1 – 37 hotărâri).

În motivarea acestor hotărâri instanțele au considerat că, potrivit art.11 alin.5 din Legea nr.254/2013, penitenciarul în care persoana condamnată execută pedeapsa privativă de libertate se stabilește de Administrația Națională a Penitenciarelor. La stabilirea penitenciarului se are în vedere ca acesta să fie situat cât mai aproape de localitatea de domiciliu a persoanei condamnate, ținându-se seama și de regimul de executare, măsurile de siguranță ce trebuie luate, nevoile de reintegrare socială identificate, sex și vârstă.

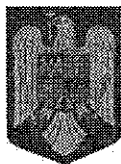
S-a apreciat că o altă interpretare nu are suport legal și tinde să adauge la lege întrucât rațiunea pentru care legiuitorul a reglementat pentru cererile formulate de persoanele condamnate aflate în stare de deținere, în procedura de executare, competența soluționării acestora de către instanța corespunzătoare locului de deținere este aceea de a evita numeroasele deplasări ale persoanelor deținute, deplasări care implică riscuri pentru siguranța penitenciarelor și cheltuieli bugetare importante.

Totodată, s-a considerat că o altă interpretare contravine scopului legii întrucât ar încuraja persoanele condamnate care se află în stare de deținere să formuleze cereri având același obiect din fiecare penitenciar de tranzit în care se află la un moment dat, existând riscul pronunțării unor soluții diferite, chiar și contradictorii, de instanțe diferite.

În acest sens s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, care, în soluționarea conflictului negativ de competență, a stabilit competența în favoarea instanței în circumscripția căreia se află locul de executare a pedepsei stabilit de Administrația Națională a Penitenciarelor, conform art.11 alin.5 din Legea nr.253/2014 (Anexa nr.2 - 10 hotărâri).

II. În cea de-a doua orientare jurisprudențială s-a stabilit competența de soluționare a cererilor formulate în favoarea instanței corespunzătoare locului de deținere în care se afla persoana condamnată la momentul formulării cererii (Anexa nr.3 – 23 hotărâri).

¹ Legea nr.254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial nr.514 din 14 august 2013.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În motivare, instanțele au apreciat ca lipsită de relevanță împrejurarea că Administrația Națională a Penitenciarelor a stabilit un loc de deținere, iar condamnatul se găsește, temporar, în alt loc de deținere.

S-a considerat că, întrucât legea nu face nicio distincție în acest sens, singurul criteriu care poate determina competența instanței este cel al locului de deținere în care persoana condamnată se află la momentul formulării cererii.

În acest sens s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, în soluționarea conflictului negativ de competență (Anexa nr.4 – 12 hotărâri).

În argumentarea acestui punct de vedere instanța supremă a considerat că primează principiul celerității procesului penal prevăzut de art.6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art.8 din Codul de procedură penală, astfel încât a stabilit competența de soluționare a cererilor formulate de persoanele condamnate în favoarea instanței în circumscripția căreia se află locul de deținere la momentul formulării cererii chiar dacă, ulterior, persoana condamnată a fost transferată într-un alt penitenciar.

*

*

*

Apreciez că soluția legală în materie este ilustrată de prima orientare jurisprudențială.

*

Dispozițiile legale relevante în lămurirea problemei de drept sunt cele prevăzute de art.11 alin.5 din Legea nr.254/2013, privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și cele cuprinse în Titlul V, Capitolele III-IV din Partea Specială a Codului de procedură penală care reglementează procedura soluționării diverselor categorii de cereri formulate de persoanele condamnate în etapa executării pedepsei.

Art.11 alin.5 din Legea nr.254/2013.

(5) Penitenciarul în care persoana condamnată execută pedeapsa privativă de libertate se stabilește de Administrația Națională a Penitenciarelor. La stabilirea penitenciarului se are în vedere ca acesta să fie situat cât mai aproape de localitatea de domiciliu a persoanei condamnate, ținându-se seama și de regimul de executare, măsurile de siguranță ce trebuie luate, nevoile de reintegrare socială identificate, sex și vârstă.

Art.584. Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață.

Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii se dispune, la cererea procurorului ori a persoanei condamnate, de către instanța de executare, iar dacă persoana condamnată se află în stare de deținere, de către instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

Art.585. Alte modificări de pedepse.

(1) Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații :

- a) concursul de infracțiuni;
- b) recidiva;
- c) pluralitatea intermediară;
- d) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

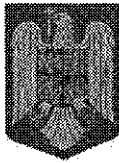
(2) Instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul în care persoana condamnată se află în stare de deținere, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

Art.587. Liberarea condiționată.

(1) Liberarea condiționată se dispune, la cererea sau la propunerea făcută potrivit dispozițiilor legii privind executarea pedepselor, de către judecătoria în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

Art.593. Instanța competentă.

(1) Instanța competentă să dispună asupra întreruperii executării pedepsei este instanța în a cărei circumscripție se află locul de deținere, corespunzătoare în grad instanței de executare.

Art.595. Intervenirea unei legi penale noi.

(2) Aplicarea dispozițiilor alin.(1) se face din oficiu sau la cererea procurorului ori a persoanei condamnate de către instanța de executare, iar dacă persoana condamnată se află în executarea pedepsei sau a unei măsuri educative, de către instanța corespunzătoare în grad în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau, după caz, centrul educativ ori centrul de detenție.

Art.597. Procedura la instanța de executare.

(1) Când rezolvarea situațiilor reglementate în prezentul titlu este dată în competența instanței de executare, președintele completului de judecată dispune citarea părților interesate și, în cazurile prevăzute la art.90, ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu. La judecarea cazurilor de întrerupere a executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață se citează și administrația penitenciarului în care execută pedeapsa condamnatul.

(2) Condamnatul aflat în stare de detenție sau internat într-un centru educativ este adus la judecată.

(2¹) Condamnatul aflat în stare de detenție sau internat într-un centru educativ poate participa la judecată în vederea rezolvării situațiilor reglementate în prezentul titlu și prin intermediul videoconferinței, la locul de deținere, cu acordul său și în prezența apărătorului ales sau numit din oficiu și, după caz, a interpretului.

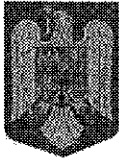
(...)

(6) Dispozițiile alin.(1)-(5) se aplică și în cazul în care rezolvarea uneia dintre situațiile reglementate în prezentul titlu este dată în competența instanței în a cărei circumscripție se află locul de deținere. În acest caz, soluția se comunică instanței de executare.

Art.598. Contestația la executare.

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit.a), b) și d), contestația se face, după caz, la instanța prevăzută la art.597 alin.(1) sau (6), iar în cazul prevăzut la alin.(1) lit.c) la instanța care a pronunțat hotărârea ce se execută. În cazul în care nelămurirea privește o dispoziție dintr-o hotărâre pronunțată în apel sau în recurs în casație, competența revine, după caz, instanței de apel sau Înaltei Curți de Casație și Justiție

Jurisprudența neunitară care formează obiectul prezentului recurs în interesul legii este generată de interpretarea diferită a sintagmei „locul de

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LĂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

deținere" existentă în dispozițiile legale care reglementează competența de soluționare a cererilor formulate de persoana condamnată în etapa executării pedepsei.

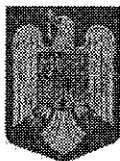
Stabilirea penitenciarului în care persoana condamnată a fost repartizată să execute pedeapsa închisorii prezintă relevanță întrucât instanța competentă să soluționeze unele dintre cererile formulate de aceasta în timpul executării pedepsei este instanța în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

Astfel, dispozițiile Codului de procedură penală referitoare la instanța competentă să soluționeze cererile formulate de persoanele condamnate în timpul executării pedepsei în ipoteza în care acestea se află în stare de deținere [cereri referitoare la modificări de pedeapsă (contopiri), liberare condiționată, intervenția unei legi penale noi, întreruperea executării pedepsei și contestații la executare] trebuie coroborate cu dispozițiile Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului.

Potrivit art.11 alin.5 din Legea nr.254/2013, penitenciarul în care persoana condamnată execută pedeapsa privativă de libertate se stabilește de Administrația Națională a Penitenciarelor. La stabilirea penitenciarului se are în vedere ca acesta să fie situat cât mai aproape de localitatea de domiciliu a persoanei condamnate, ținându-se seama și de regimul de executare stabilit, măsurile de siguranță ce trebuie luate, nevoile de reintegrare socială identificate, sex și vârstă.

Din analiza acestor dispoziții reiese că legiuitorul a avut în vedere faptul că penitenciarul unde persoana condamnată a fost repartizată să execute efectiv pedeapsa închisorii de către Administrația Națională a Penitenciarelor, în urma stabilirii regimului de detenție reprezintă locul de deținere al acesteia.

A considera că locul de deținere al persoanei condamnate îl reprezintă penitenciarul în care aceasta se află „în tranzit” la momentul formulării cererii pentru soluționarea unor „afaceri judiciare” (audierea ca suspect, solicitarea de a depune depoziție în calitate de martor etc.) sau tratarea unor probleme de sănătate, contravine scopului legii și conduce la încurajarea practicii unora dintre persoanele condamnate aflate în stare de deținere, de a sesiza alte instanțe decât cea competentă teritorial, în scopul transferării provizorii sau menținerii într-un alt loc de deținere decât cel în care au fost repartizate să execute pedeapsa închisorii.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

De altfel, această interpretare creează posibilitatea persoanelor condamnate să aleagă instanța care să îi soluționeze cererile formulate.

În acest mod, nu doar că pedeapsa în a cărei executare se află persoana condamnată își atinge doar parțial scopul pentru care a fost aplicată, dar există și riscul pronunțării unor soluții diferite, chiar contradictorii, de către instanțele implicate în soluționarea cauzelor cu acest specific.

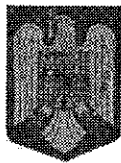
Situația juridică descrisă creează premisele abuzului de drept, în totală contradicție cu scopul executării pedepsei, acela de formare a unei atitudini corecte față de ordinea de drept.

Un alt argument pentru a considera că este competentă să soluționeze cererile formulate de persoanele condamnate, instanța corespunzătoare în circumscripția căreia se află locul de deținere, stabilit conform art.11 alin.5 din Legea nr.254/2013, este acela de a evita atât declinările de competență succesive care ar prelungi nejustificat soluționarea unor cereri urgente prin natura lor cât și deplasările persoanelor deținute la alte instanțe din țară, deplasări care implică riscuri pentru siguranța penitenciarelor cât și cheltuieli bugetare

De altfel, după transferurile succesive, persoanele condamnate revin pentru executarea pedepsei în penitenciarul stabilit de Administrația Națională a Penitenciarelor, conform art.11 alin.5 din Legea nr.254/2013.

Pe de altă parte, stabilirea competenței de soluționare a cererilor formulate de persoanele condamnate în favoarea instanței corespunzătoare în circumscripția căreia se află locul de deținere, stabilit de Administrația Națională Penitenciarelor, reprezintă un criteriu de competență mai stabil care ar împiedica „tranzitul” generat de deținuții care aflați temporar pentru soluționarea unor „afaceri judiciare” sau tratarea unor probleme de sănătate în alte penitenciare, formulează o multitudine de cereri pe care ulterior, în mare majoritate, nu și le însușesc.

Pe de altă parte, principiul celerității prevăzut de art.6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art.8 din Codul de procedură penală, nu ar fi îndeajuns de eficient în condițiile în care persoana condamnată își schimbă în mod frecvent locul de deținere, ceea ce generează fie întârzieri în soluționarea cererilor formulate, fie respingerea acestora ca rămase fără obiect.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În acest sens, instanța supremă a considerat că transferurile repetate lipsesc de eficiență cererile formulate, întrucât până la momentul soluționării acestora, de multe ori, rămân fără obiect².

Din această perspectivă, apreciez că instanța competentă să soluționeze cererile formulate de persoanele condamnate aflate în stare de deținere, în etapa executării pedepsei, este instanța în circumscripția căreia se află locul de deținere stabilit de Administrația Națională a Penitenciarelor, conform art.11 din Legea nr.254/2013, privind executarea pedepselor și a măsurilor de siguranță dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

*

Având în vedere cele expuse, urmează să constatați că această problemă de drept a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale, conform art.474 din Codul de procedură penală.

² Decizia nr.14 din 18 septembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, în dosarul nr.1.693/1/2017, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr.908 din 20 noiembrie 2017.